

Damast, een inleiding

door Marian Stubenitsky

Damast is een weefsel waarbij bindingen of structuren elkaar in ketting- en inslageffect afwisselen en zodoende voor patroonvorming zorgen. Zelfs in één kleur geweven zijn deze patronen zichtbaar, dankzij de verschillende manier waarop het licht door de flatterende ketting- en inslagdraden weerkaatst wordt.

Ook andere structuren kunnen tot interessante damasten leiden. Voor dit soort weefsels zijn op een gewoon getouw veel schachten nodig, namelijk het aantal van de basisbinding per patroonblok. Voor acht patroongroepen in een vierschachts-kruiskeper in ketting- en inslageffect zijn dat er al 32.

Met behulp van een trekgetouw kunnen met betrekkelijk weinig schachten grote patronen geweven worden.

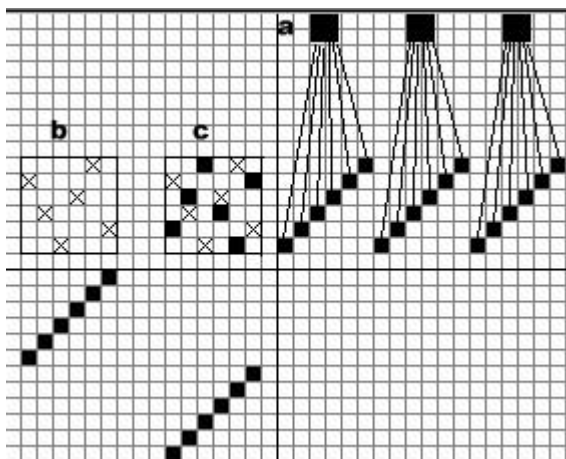
TREKGETOUW

Een gewoon weefgetouw is in te richten als trekgetouw, met patroon- of trekschachten, één voor elke patroongroep, plus grond- of bindschachten voor de keper- of satijnbinding. Hierdoor is, zelfs zonder het getouw naar achteren uit te bouwen, een 10-bloksdamast mogelijk.

De kleinste satijnbinding is vijfdraads. Deze bindt bij deze methode echter niet naar alle kanten scherp af. In dit voorbeeld is de keuze daarom gevallen op de zesdraads satijnbinding. Deze is onregelmatig en geeft het oppervlak niet zo'n glad aanzien als een echte satijn, maar heeft zijn eigen charme. De achtschachts-satijnbinding is de kleinste regelmatige satijn voor deze methode. Deze heeft flatteringen over zeven draden en moet dus nog dichter ingesteld worden. De vierschachts 'valse' satijn, de inslag- of kettingeffectkruiskeper, is ook heel bruikbaar in het trekgetouw.

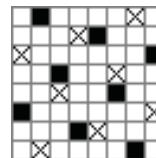
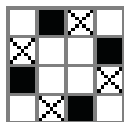
RIJGING

Omdat we hier werken met een zesschachts satijnbinding, bestaat iedere rijgeenheid uit zes kettingdraden. Deze gaan met elkaar door het kleine oog van een patroonhevel. Genoemde kettingdraden gaan vervolgens, één voor één door de grote ogen van de hevels van de voorste zes grondschachten.

[1]. Bindingstekening voor damast.

- a. Zes draden gaan door 1 hevel van de patroonschachten en vervolgens 1 voor 1 door de hevels met grote ogen
- b. De aanbinding van de grondschachten aan de trappers bij gebruik van damastkatrollen.
- c. De aanbinding aan de trappers bij een contramarche; een ingevuld hokje betekent opgaande schacht; een kruisje neergaande schacht. De lege hokjes staan voor: niets aanbinden, schachten blijven in ruststand.

[2]. Links. De aanbinding van de grondschachten voor een 4 drs. kruiskeper. Rechts: achtdraads-satijn.

AANBINDING VAN DE GRONDSCHACHTEN

Damastkatrollen

Bij damastkatrollen voor zes schachten loopt een touw van schacht 1 over de bovenste katrol naar schacht 6, een touw van schacht 2 over de middelste katrol naar schacht 5, een touw van schacht 3 over de onderste katrol naar schacht 4.

Dit betekent dat wanneer er volgens tekening een kruisje staat bij schacht 5, deze schacht naar beneden getrokken wordt, ten gevolge waarvan schacht 2 omhoog gaat.

Let op: alleen bij aanbindingen waarbij de op- en neergaande schachten symmetrisch ten opzichte van het horizontale midden van de tekening staan, kunnen damastkatrollen gebruikt worden.

Contramarche

Bij een contramarche aanbinding worden zowel de omhoog- als de omlaaggaande schachten aangebonden aan de trappers, zie tek. 1c Een ingevuld hokje betekent dus dat die schacht via de onderste schemel aan een trapper is gebonden, waardoor de schacht omhoog gaat. Aan dezelfde trapper is een andere schacht, aangegeven door een kruisje, via de bovenste schemel gebonden, waardoor die schacht naar beneden werkt. De schachten die door een leeg hokje vertegenwoordigd zijn worden niet aangebonden en blijven dus in de ruststand. Bij deze aanbinding kunnen ook deze welke niet geschikt zijn voor damastkatrollen gebruikt worden.

WEVEN

Wanneer alleen de grondschachten gebruikt worden, ontstaat inslageffectsatijn over de hele breedte. De schachtbeweging is interessant: wanneer bijvoorbeeld de linker trapper gebruikt wordt, gaat schacht 2 omhoog, schacht 5 omlaag en de rest blijft in de ruststand. De sprong ontstaat tussen de kettingdraden van schacht 2 en die in de ruststand.

Inslageffect dus.

Wanneer we nu ook één of meerdere patroonschachten omhoog brengen, zullen alle zes kettingdraden van een rapport omhoog gaan, *behalve* de kettingdraden van schacht 5, die immers omlaag getrokken worden. Op die plaatsen ontstaat dus kettingeffect.

Doordat de grondschachten hevels met grote ogen hebben, is deze sprong mogelijk.

Eén hokje van het ontwerp vertegenwoordigt een eenheid van 6 draden in ketting en inslag van het weefsel. Er kunnen dus steeds 6 inslagen gemaakt worden met een bepaalde combinatie van trekschachten.

Het boeiende lijnenspel van de kettingdraden bij een 8-schachts jacquarddamast in het Textielmuseum in Tilburg. In plaats van trekschachten zijn hier losse trekhevels, maar overigens werkt het hetzelfde als in de tekst beschreven is . Van de grondschachten gaat schacht 2 omlaag en schacht 6 omhoog. Duidelijk is te zien dat geheven kettingdraden van de trekhevels door schacht 2 naar beneden getrokken worden, terwijl kettingdraden die in ruststand zijn door schacht 6 omhoog gebracht worden.